

Digitally signed by
Technical Scientific
Library, TUM
Reason: I attest to the
accuracy and integrity of
this document

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

Angelina TĂLĂMBUȚĂ

**DREPT CIVIL
DREPTURILE REALE
ȘI DEZMEMBRĂMINTELE SALE**

SUPORT DE CURS

**Chișinău
2023**

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

**FACULTATEA CONSTRUCȚII, GEODEZIE ȘI CADASTRU
DEPARTAMENTUL INGINERIE, DREPT
ȘI EVALUAREA IMOBILULUI**

**DREPT CIVIL
DREPTURILE REALE
ȘI DEZMEMBRĂMINTELE SALE**

SUPPORT DE CURS

**Chișinău
Editura „Tehnica-UTM”
2023**

CZU 347.2(075.8)

T 14

Lucrarea a fost discutată și aprobată pentru editare la Consiliul Facultății Construcții, Geodezie și Cadastru, proces-verbal nr. 8 din 15.05.2023.

Suportul de curs *Drept civil. Drepturile reale și dezmembrămintele sale* este destinat studenților specialității *Drept*. Obiectivul general al cursului constă în formarea/dezvoltarea competențelor/abilităților conform standardului de formare profesională a adulților, reieșind din Cadrul European și cel Național al Calificărilor, cu un grad mai înalt și complex al tematicii atât pentru orele de curs, cât și pentru cele de seminar, cunoașterea reglementărilor din domeniul dreptului de proprietate și a soluționării litigiilor civile ce țin de proprietate, în scopul utilizării cunoștințelor dobândite în practică în cadrul viitoarei cariere profesionale.

Elaborare: conf. univ., dr. Angelina Tălămbuță

Recenzenți: conf. univ., dr. Ina BOSTAN

conf. univ., dr. Veronica GÎSCA

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN RM

Tălămbuță, Angelina.

Drept civil. Drepturile reale și dezmembrămintele sale: suport de curs/
Angelina Tălămbuță; Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea
Construcții, Geodezie și Cadastru, Departamentul Inginerie, Drept și
Evaluarea Imobilului.

– Chișinău: Tehnica-UTM, 2023. – 295 p.

Referințe bibliogr. la sfârșitul temelor. – 50 ex.

CUPRINS

PRELIMINARII	7
Tema 1. CONSIDERAȚIUNI GENERALE PRIVIND DREPTURILE REALE	9
1.1. Introducere în studiul drepturilor reale	10
1.2. Recapitularea chestiunilor conexe din cadrul părții generale.....	12
1.3. Distincția bunuri mobile–bunuri imobile	17
1.4. Distincția drepturi reale–drepturi de creanță	20
Tema 2. TEORIA GENERALĂ A PATRIMONIULUI	24
2.1. Noțiunea de patrimoniu. Bunurile – părți componente ale patrimoniului	24
2.2. Caracterele juridice ale patrimoniului	37
2.3. Funcțiile patrimoniului	41
2.4. Conținutul patrimoniului	47
Tema 3. TEORIA GENERALĂ A POSESIEI	53
3.1. Noțiunea și elementele posesiei	53
3.2. Dobândirea și pierderea posesiei	60
3.3. Calitățile și viciile posesiei	63
3.4. Efectele posesiei	69
Tema 4. DREPTUL DE PROPRIETATE	80
4.1. Proprietatea și dreptul de proprietate	80
4.2. Conținutul dreptului de proprietate	83
4.3. Caracterele juridice ale dreptului de proprietate	88
4.4. Obiectul dreptului de proprietate	92

Tema 5. FORMELE DREPTULUI DE PROPRIETATE	99
5.1. Noțiunea și caracterele juridice ale dreptului de proprietate publică	99
5.2. Noțiunea și caracterele dreptului de proprietate privată ..	104
Tema 6. MODURILE DE DOBÂNDIRE A DREPTULUI DE PROPRIETATE	111
6.1. Noțiunea și clasificarea modurilor de dobândire a dreptului de proprie	111
6.2. Ocupațiunea	115
6.3. Accesiunea	117
6.4. Uzucapiunea	123
6.5. Alte moduri de dobândire a dreptului de proprietate	129
Tema 7. PIERDEREA DREPTULUI DE PROPRIETATE	140
7.1. Temeiurile pierderii dreptului de proprietate	140
7.2. Îngrădirile și restricțiile dreptului de proprietate	143
7.3. Exproprierea pentru cauză de utilitate publică	146
Tema 8. MODALITĂȚILE DREPTULUI DE PROPRIETATE	154
8.1. Noțiuni generale privind modalitățile dreptului de proprietate	154
8.2. Proprietatea rezolubilă	154
8.3. Proprietatea anulabilă	156
8.4. Proprietatea comună	158
8.5. Proprietatea periodică	178

Tema 9. APĂRAREA DREPTULUI DE PROPRIETATE	185
9.1. Noțiunea și sistemul mijloacelor juridice de apărare a dreptului de proprietate	185
9.2. Acțiunea în revendicare	189
9.3. Acțiunea negatorie	193
9.4. Acțiunea în grănițuire	196
Tema 10. DREPTUL DE VECINĂTATE	206
10.1. Noțiunea dreptului de vecinătate	206
10.2. Regulile speciale de folosire a apelor	208
10.3. Distanța pentru construcții, lucrări și plantații	213
10.4. Accesul pe terenul altei persoane	214
Tema 11. DEZMEMBRĂMINTELE DREPTULUI DE PROPRIETATE. UZUFRACTUL	220
11.1. Noțiunea de dezmembrământ al dreptului de proprietate	220
11.2. Noțiunea și caracterele juridice ale uzufructului	223
11.3. Drepturile și obligațiile uzufructuarului	226
11.4. Drepturile și obligațiile nudului proprietar	228
11.5. Modurile de stingere a uzufructului	230
Tema 12. DEZMEMBRĂMINTELE DREPTULUI DE PROPRIETATE. DREPTUL DE UZ ȘI DREPTUL DE ABITAȚIE	236
12.1. Noțiunea și caracterele juridice ale dreptului de uz	236
12.2. Noțiunea și caracterele juridice ale dreptului de abitație.....	239

Tema 13. DEZMEMBRĂMINTELE DREPTULUI DE PROPRIETATE. DREPTUL DE SERVITUTE	243
13.1. Definiția servituții și caracterele juridice	243
13.2. Clasificarea servituțiilor	246
13.3. Exercițarea dreptului de servitute	250
13.4. Modurile de stingere a dreptului de servitute	251
Tema 14. DEZMEMBRĂMINTELE DREPTULUI DE PROPRIETATE. DREPTUL DE SUPERFICIE	255
14.1. Noțiunea și caracterele juridice ale dreptului de superficie	255
14.2. Constituirea dreptului de superficie	261
14.3. Exercițarea dreptului de superficie	263
14.4. Stingerea dreptului de superficie	264
Tema 15. GAJUL. NOȚIUNI GENERALE	269
15.1. Dispoziții generale privind gajul	269
15.2. Obiectul de gaj	273
15.3. Temeiul apariției gajului	276
15.4. Înregistrarea și radierea gajului	285
15.5. Încetarea gajului	285
15.6. Gajul asupra bunurilor mobile	286

PRELIMINARII

Prin acest suport de curs se dorește a constitui un fundament de bază al cunoștințelor necesare adresate studenților privind modul în care operează instituțiile dreptului civil, pornind de la elementul central al drepturilor reale – dreptul de proprietate. De la acest drept fundamental al persoanei se concretizează și se valorifică toate celelalte valori sociale ce sunt reglementate juridic, normativ, creând un cadru cât mai firesc de exercitare în societate. Pentru a iniția interesul studenților în aprofundarea materiei consacrate drepturilor reale, prezenta lucrare întrunește pozițiile și opiniile doctrinare ale mai multor lucrări de specialitate juridică privind aspectele similare consacrate drepturilor reale, precum și încearcă să transpună noile modificări normative ale Codului Civil al RM care asigură reglementarea și protecția mai completă a drepturilor civile ale membrilor societății în etapa actuală. Pentru o analiză exhaustivă a instituției drepturilor reale și dezmembrămintelor sale se recomandă ca prezentul suport de curs să fie consultat împreună cu bibliografia care îl însoțește a cărei consultare este obligatorie din această perspectivă.

Scopul suportului de curs *Drept civil. Drepturile reale și dezmembrămintele sale* este de a oferi studenților de la specialitatea *Drept*, precum și oricăror altor persoane interesate de problemele drepturilor reale un material didactic accesibil, prin intermediul căruia aceștia să conștientizeze modalitatea de valorificare și/sau apărare a drepturilor subiective, născute din raporturile juridice patrimoniale. Suportul de curs va fi util și practicienilor, mai ales la începutul carierei, care le va servi drept ghid la soluționarea problemelor teoretice expuse în această lucrare.

Obiectivul acestui curs îl constituie raporturile juridice patrimoniale în al cărui conținut intră toate drepturile reale: dreptul

de uzufruct, dreptul de uz, dreptul de abitație, dreptul de servitute și dreptul de superficie. Studentul va fi orientat să găsească soluții la problemele practice, fiind puse la dispoziție nu doar materialul teoretic, legislația în vigoare privind alte drepturi reale, ci și aspectele practice în domeniu.

Bibliografie

1. BAIEȘ S., ROȘCA N. *Drept civil. Drepturile reale principale*, Î.S.F.E.P. Chișinău: „Tipografia Centrală”, 2005.
2. BAIEȘ S., ROȘCA N. *Drept civil. Drepturile reale principale*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. - 428 p.
3. BĂIEȘ S. *Fundamentarea teoretică a includerii instituției posesiunii în Codul Civil al Republicii Moldova*. În: Studii juridice, Chișinău, 2013.
4. BÎRSAN C. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: Hamangiu, 2021. - 560 p.
5. BÎRSAN C., GAIȚĂ M., PIVNICERU M. *Drept civil. Drepturile reale*. Iași: Institutul European, 1997. - 247 p.
6. CERCEL S. *Drept civil. Patrimoniul. Posesia. Proprietatea*. Craiova: Universitaria, 2002. - 248 p.
7. CERNEA E., MOLCUȚ E. *Istoria statului și dreptului românesc*. București: Press Mihaela SRL, 1999. - 248 p.
8. CHELARU E. *Curs de drept civil. Drepturile reale principale*. București: ALL Beck, 2000. - 316 p.
9. CIUTACU F. *Dreptul de proprietate și alte drepturi reale*. București: Lumina Lex, 2001. - 326 p.
10. Codul Civil al Republicii Moldova, nr. 1107-XV din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86 din 22.06.2002.
11. Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova, nr.225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial al RM, nr. 111 din 12.06.2003.
12. Codul Familiei Republicii Moldova, nr. 1316-XIV din

- 26.10.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 47-48 din 26.04.2001.
13. Codul Familiei Republicii Moldova, nr. 1316-XIV din 26.10.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 47-48 din 26.04. 2001.
14. Codul Funciar al Republicii Moldova, nr. 828-XII din 25.12.91, În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.107 din 04.09.2001.
15. Codul subsolului Republicii Moldova, nr.3 din 02.02.2009. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.75 din 17.04.2009.
16. Constituția Republicii Moldova, nr.1 din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.1 din 12.08.1994.
17. DANCIU E.T. *Privire istorică asupra evoluției proprietății în context politic*. În: Revista de Științe Juridice, nr. 4/2008, pp. 42-51.
18. DOBRE A. *Aspecte generale privind proprietatea și scurt istoric al proprietății*. În: Revista de științe Juridice, 2011, pp. 24-31.
19. DOGARU I., CERCEL S. *Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale*. București: ALL BECK, 2003. - 428 p.
20. GÎSCA V. *Drept civil. Drepturi reale*. Chișinău: Print- Caro, 2022. - 246 p.
21. GÎSCA V. *Drept civil. Drepturi reale. Curs universitar*. Chișinău: Print-Caro, 2022.
22. GUȚAN M. *Istoria dreptului românesc*. Sibiu: Universitatea „Lucian Blaga”, 2004. - 236 p.
23. HANGA VL. *Istoria dreptului românesc. Drept cutumiar*. Iași: Minerva, 1993. - 214 p.
24. JORA C., CIOCHINA-BARBU I. *Drept civil. Drepturile reale*.

- București: Universul juridic, 2019. - 434 p.
25. Legea apelor Republicii Moldova, nr.272 din 23.12.2011.
  26. Legea cinematografilei Republicii Moldova, nr. 116 din 03.07.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.217 din 01.08.2014.
  27. Legea culturii Republicii Moldova, nr.413 din 27.05.1999. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.83 din 05.08.1999.
  28. Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 42 din 20.04.2000.
  29. Legea insolabilității Republicii Moldova, nr. 149 din 29.06.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 193 din 14.09.2012.
  30. Legea muzeelor Republicii Moldova, nr. 262 din 07.12.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.7 din 12.01.2018.
  31. Legea privind protejarea patrimoniului arheologic, nr.218 din 17.09.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.235 din 03.12.2010.
  32. Legea Republicii Moldova privind ocrotirea monumentelor, nr.1530 din 22.06.1993. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.326 din 21.10.2022.
  33. Legea Republicii Moldova privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, nr.280 din 27.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.82 din 27.04.2011.
  34. MACOVEI L. *Codul Civil în 1624 de table*. Chișinău: Cartea, 2002. - 327 p.
  35. MUNTEANU C., RUJAN I.C. *Evoluția istorică și fundamentele filozofice, juridice, sociologice, economice și teologice ale proprietății asupra pământului*. În: Pandectele

- române, nr. 5/2005, 2005, pp. 312-320.
36. OPRÎȘAN C. *Regimul general al proprietății în România*. În: Studii de Drept Românesc nr. 1/1995, pp. 23-34.
  37. RĂDULESCU N.I. *Acțiunile posesorii în dreptul României întregite*. București: Întreprinderea de Arte Grafice Ștefan Marinescu, 1928.
  38. STOICA V. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: C.H.Beck, 2017. - 248 p.
  39. STOICA V. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: Ed. All Beck, 2000.
  40. ȘEINEANU L. *Dicționar universal al limbii române*. Chișinău, 1998, p. 937 .
  41. UNGUREANU O. *Drepturi reale*. București: Rosetti, 2001.
  42. UNGUREANU O., MUNTEANU C. *Tratat de drept civil. Bunurile. Drepturile reale principale*. București: Hamangiu, 2008. - 312 p.
  43. URS I., ISPAS P. *Drept civil. Teoria drepturilor reale*. București: Hamangiu, 2015. - 236 p.
  44. ZAMFIR R. *Profil istoric privind dreptul de proprietate privată*. În: *Dreptul*, nr. 1, 2013.